

R O M Â N I A
ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
Secția de Contencios Administrativ și Fiscal

Decizia nr. 7288/2013

Ședința publică de la 15 noiembrie 2013

Asupra recursului de față;

Din examinarea lucrărilor din dosar, constată următoarele:

Prin acțiunea formulată, reclamanta M.A.V. a solicitat, în contradictoriu cu pârâții U.N.B.R. și Baroul Bistrița Năsăud:

- anularea deciziei nr. 18 din 09 iunie 2010 emisă de Consiliul Baroului Bistrița Năsăud, prin care s-a dispus suspendarea reclamantei din profesia de avocat;
- anularea deciziei nr. 918/2010 a Consiliului U.N.B.R. ca netemeinică și nelegală;
- obligarea pârâților să recunoască dreptul reclamantei de exercitare efectivă a profesiei de avocat și să se dispună obligarea pârâtului Baroul Bistrița Năsăud să procedeze la înscrierea sa pe tabloul avocaților cu drept de exercitare a profesiei din județul Bistrița Năsăud;
- obligarea pârâtei la plata cheltuielilor de judecată în caz de opunere.

În motivarea acțiunii, reclamanta a învederat că este absolventă a Facultății de Drept „B.B.” din Cluj și a profesat avocatura imediat după absolvire, în perioada 1978-1980, în cadrul Baroului județean Bistrița Năsăud; că în luna august 1983 a dat concurs și a intrat în magistratură, lucrând ca judecător la Judecătoria Năsăud, apoi la Judecătoria Bistrița, iar din 2003 a fost procuror, respectiv prim procuror la Parchetul de pe lângă Judecătoria Năsăud, astfel fiind trecută pe tabloul avocaților incompatibili; că la data de 13 octombrie 2009 a solicitat Consiliul Baroului Bistrița Năsăud să fie reînscrisă pe tabloul avocaților cu drept de exercitare a profesiei, având în vedere încetarea stării de incompatibilitate, în conformitate cu prevederile art. 24 alin. (1) și art. 53 alin. (2) lit. f) din Legea nr. 51/1995; că prin decizia nr. 17/2010 emisă de Decanul Baroului Bistrița Năsăud s-a dispus înființarea Cabinetului de avocat M.A.V., iar imediat, prin decizia nr. 18/2010, s-a dispus suspendarea sa din profesie în temeiul prevederilor art. 50 din Statutul profesiei de avocat.

A mai arătat reclamanta că faptele pentru care D.N.A. - Serviciul Teritorial Cluj a dispus trimiterea sa în judecată au fost reținute pentru perioada cât a fost magistrat, că pentru toate aceste fapte beneficiază de prezumția de nevinovăție și, că, așa cum a arătat în repetate rânduri în fața Consiliului Baroului Bistrița-Năsăud, înțelege să se apere și să dovedească că toate acuzele ce i se aduc sunt nefondate.

Reclamanta a subliniat faptul că a aprecia că, prin ele însele, aceste acuze sunt suficiente și pot fundamenta o opțiune a Baroului Bistrița Năsăud în sensul suspendării exercițiului dreptului său de a profesa, constituie o încălcare a prezumției de nevinovăție ce trebuie să-i fie respectată de orice persoană sau instituție, astfel încât măsura luată, care are ca temei ridicarea la rang de criteriu aprioric și absolut a faptului trimiterii sale în judecată, constituie o restrângere excesivă și nejustificată a exercițiului dreptului de a profesa.

În concluzie, reclamanta a învederat că, în condițiile în care în acel litigiu penal beneficiază de prezumția de nevinovăție, cu atât mai mult consideră că Baroul Bistrița Năsăud are îndatorirea profesională de a-i respecta și de a evita să îi îngreudească drepturile fundamentale.

Prin sentința civilă nr. 721 din 3 februarie 2012, Curtea de Apel București, secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal, a respins cererea formulată de reclamanta M.A.V., în contradictoriu cu pârâții U.N.B.R. și Baroul Bistrița Năsăud, ca nefondată și a obligat petenta să plătească intimetei U.N.B.R. suma de 800 RON cheltuieli de judecată.

Pentru a pronunța această soluție, instanța de fond a reținut, în esență, că prin decizia nr. 918 din 10-11 decembrie 2010 a U.N.B.R. se menționează că petenta a fost trimisă în judecată prin rechizitoriul D.N.A. Cluj din 06 aprilie 2010, pentru săvârșirea infracțiunilor de trafic de influență în formă continuă, primire de foloase necuvenite și instigare la fals intelectual, infracțiuni în concurs real și, astfel, a fost suspendată din exercițiul profesiei până la soluționarea definitivă a Dosarului nr. 666/33/2010 al Curții de Apel Cluj.

S-a mai reținut de către instanță că petenta nu a declarat Baroului Bistrița-Năsăud că, în calitate de procuror, fusese

trimisă în judecată pentru fapte de corupție, prezentând doar faptul că fusese pensionată.

Curtea a constatat că, deși achitată prin sentința penală din 09 decembrie 2011 a Curții de Apel Cluj, decizia nr. 918 din 10-11 decembrie 2010 a U.N.B.R. a fost luată în condiții de legalitate la momentul emiterii, suspendând exercițiul profesiei până la soluționarea definitivă a Dosarului nr. 666/33/2010 al Curții de Apel Cluj.

A apreciat Curtea că, așa cum este redactat, Statutul urmărește respectarea unor condiții de intrare în profesia de avocat, printre altele, moralitatea și demnitatea solicitantului, or, moralitatea și demnitatea breslei avocaților sunt acelea pe care ei înșiși, ca o comunitate de liber-profesioniști, le consideră ca fiind de respectat în interiorul profesiei lor, subordonate Statutului și Legii nr. 51/1995.

Dacă în urma verificărilor, s-a apreciat de breasla avocaților că „trimiterea în judecată” pentru infracțiuni care afectează prestigiul profesiei de avocat este rușinoasă pentru un avocat, nestatutară, adică de natură să afecteze moralitatea/demnitatea, atunci, a apreciat instanța, prezumția de nevinovăție nu are nici o incidență în acest plan, deoarece se discută moralitatea, iar nu legalitatea sau vinovăția legală, determinate numai prin hotărâre penală irevocabilă.

S-a mai reținut în considerentele sentinței recurate, că practica judiciară depusă de petent în susținerea prezumției de nevinovăție nu are relevanță în cauză, întrucât prezumția de nevinovăție este un principiu constituțional, un concept de drept, iar morala/demnitatea sunt concepte de natură diferită, etică, deontologică, ce se apreciază distinct în sânul comunității examinate, în speță breasla avocaților, baroul, respectiv Uniunea Națională a Barourilor.

Împotriva acestei hotărâri a declarat recurs reclamanta M.A.V., criticând-o pentru nelegalitate și netemeinicie.

În motivarea recursului declarat se arată că hotărârea instanței de fond este netemeinică și nelegală prin prisma art. 304 pct. 9 C. proc. civ., că instanța de fond a dat o greșită interpretare dispozițiilor din Statutul profesiei de avocat, pe care și-a construit motivarea hotărârii și a omis, pe de o parte, să observe faptul că dispozițiile art. 50 alin. (3) din Statutul profesiei de avocat au fost deturnate de la scopul lor real, fiind utilizate pentru a i se refuza de fapt recurenței însăși ridicarea stării de incompatibilitate și reînscriserea pe tabelul avocaților cu drept de exercitare a profesiei, iar, pe de altă parte, să țină seama, raportat la datele concrete ale speței, de efectul prevederilor art. 51 alin. (3) din Statut.

Arată recurenta că instanța de fond a acceptat, din acest punct de vedere, opinia și optica de interpretare a legii pe care a indus-o în speță Consiliul Baroului Bistrița-Năsăud, în sensul că simpla trimitere în judecată ar fi o chestiune de moralitate care, prin ea însăși, ar afecta prestigiul profesiei de avocat, încalcând, astfel, atât prezumția de nevinovăție, cât și sensul corect al unui act de trimitere în judecată.

Se aduc critici hotărârii recurate și în sensul că instanța de fond a motivat succint respingerea cererii de chemare în judecată, apreciind că baroul este liber să analizeze dacă trimiterea în judecată afectează sau nu prestigiul profesiei, fără a sesiza faptul că această libertate nu trebuie transformată în arbitrar și oportunitate de abuzuri.

Apreciază recurenta că Baroul Bistrița Năsăud, U.N.B.R., dar și instanța de judecată, erau ținute să facă o analiză obiectivă a faptelor pentru care a fost trimisă în judecată și nu să considere a priori că acest act de procedură constituie o atingere adusă prestigiului profesiei.

Precizează recurenta că în cauză nu au fost invocate prevederi comunitare, întrucât nu a solicitat să i se recunoască calificarea pe teritoriul unui alt stat membru, decât în cel în care a obținut titlul profesional de avocat și unde și-a exercitat profesia, astfel că referirile la cele două acte comunitare nu sunt relevante și exced cadrului procesual și situației de fapt și de drept pe care reclamanta a prezentat-o instanței, iar referirea la jurisprudența C.J.C.E. nu susține nicidecum temeinicia hotărârii judecătorești, ci reprezintă doar o încercare de a masca absența argumentelor juridice pentru respingerea acțiunii.

Examinând cauza și sentința atacată, în raport cu actele și lucrările dosarului, precum și cu dispozițiile legale incidente în cauză, inclusiv cele ale art. 304¹ din C. proc. civ., Înalta Curte constată că recursul este fondat, pentru considerentele în continuare arătate.

Înalta Curte apreciază că hotărârea recurată este nemotivată, respectiv cuprinde motive străine de natura pricinii, nerespectându-se prevederile art. 261 alin. (1) pct. 5 C. proc. civ., devenind astfel incidente dispozițiile art. 304 pct. 7 C. proc. civ.

În conformitate cu dispozițiile art. 261 alin. (1) pct. 5 C. proc. civ., hotărârea judecătorească trebuie să cuprindă „motivele de fapt și de drept care au format convingerea instanței, cum și cele pentru care s-au înlăturat cererile părților”.

Se poate aprecia că textul legal anterior enunțat consacră principiul motivării hotărârilor, pentru a se asigura o bună administrare a justiției și pentru a se putea exercita controlul judiciar.

Motivele de fapt și de drept la care se referă textul reprezintă elementele silogismului judiciar, premisele de fapt și de drept care au condus instanța la adoptarea soluției din dispozitiv, o hotărâre care nu evocă reținerile ei constituind o dispoziție arbitrară, care anulează aproape toate principiile care guvernează procesul civil, aceasta fiind și rațiunea pentru care a fost reglementat motivul de nelegalitate prevăzut de art. 304 pct. 7 C. proc. civ., potrivit căruia se poate dispune casarea unei hotărâri atunci când aceasta nu cuprinde motivele pe care se sprijină, sau când aceasta cuprinde motive contradictorii ori străine de natura pricinii.

Așa cum s-a precizat mai sus, hotărârea instanței de fond nu este motivată, iar în lipsa motivării și în situația în care instanța s-a limitat doar la indicarea și citarea textelor de lege, Înalta Curte nu poate exercita controlul legalității și temeiniciei hotărârii, potrivit argumentelor ce se vor enunța în continuare.

Căile de atac se exercită de partea nemulțumită de hotărârea unei instanțe și reprezintă mijlocul procesual prin care se realizează pe calea justiției protecția dreptului subiectiv sau al interesului și ele se constituie ca un remediu pentru eventualele erori ce se pot strecura într-o hotărâre.

În situația în care hotărârea nu este motivată, instanța de control judiciar nu poate să analizeze dacă hotărârea primei instanțe este legală și temeinică, pentru că hotărârii îi lipsesc elementele esențiale.

Legiuitorul a stabilit în sarcina judecătorului obligația legală de a motiva în fapt și în drept hotărârea, întrucât în hotărâre trebuie să se explice părților, atât în fapt, cât și în drept, care au fost rațiunile care au condus la adoptarea soluției.

În lipsa motivării, nici părțile nu sunt în măsură să analizeze legalitatea și temeinicia hotărârii judecătorești și nici instanța de control nu poate să exercite controlul judiciar în limitele stabilite de lege.

În dreptul intern, nemotivarea hotărârii judecătorești este sancționată de legiuitor, pornind de la obligația statului de a respecta dreptul părții la un proces echitabil, drept consacrat de art. 6 parag. 1. din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Prin nemotivarea hotărârii se aduce atingere prevederilor art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului privind procesul echitabil, așa cum a fost consolidat textul în practica C.E.D.O.

În acest sens, arătăm că potrivit jurisprudenței Curții, noțiunea de proces echitabil este înfrântă atunci când o instanță a motivat pe scurt hotărârea, fără a examina în mod real problemele esențiale care au fost supuse spre analiză.

Art. 6 parag. 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului implică, mai ales în sarcina instanței, obligația de a proceda la un examen efectiv al mijloacelor, al argumentelor și al elementelor probatorii ale părților, cel puțin pentru a le aprecia relevanța.

Înalta Curte apreciază că motivarea hotărârii judecătorești înseamnă, în sensul strict al termenului, precizarea în scris a raționamentului care îl determină pe judecător să admită sau să respingă o cerere de chemare în judecată.

În cauza de față, hotărârea recurată nu îndeplinește cerințele impuse de art. 261 alin. (1) pct. 5 C. proc. civ., deoarece prima instanță nu a expus în mod corespunzător argumentele care au determinat formarea convingerii sale, cu privire la soluția adoptată.

Instanța de fond s-a limitat la indicarea textelor de lege apreciate ca fiind incidente în cauză, nu a prezentat argumentele pentru care au fost înlăturate susținerile părților și, drept urmare, nu a realizat o motivare suficientă a soluției pronunțate, astfel că Înalta Curte este în imposibilitate să-și exercite controlul judiciar cu privire la fondul cauzei.

Față de considerentele expuse mai sus, Înalta Curte constată că motivul de recurs privind nemotivarea hotărârii în fapt și în drept este întemeiat, ceea ce va conduce la casarea sentinței cu trimitere, urmând ca în rejudecare instanța de fond să aibă în vedere și toate celelalte critici formulate în recurs de către recurenta-reclamantă.

Având în vedere atât prevederile art. 261 C. proc. civ., cât și prevederile art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, Înalta Curte reține că hotărârea primei instanțe este nemotivată, așa încât în baza art. 312 C. proc. civ. și art. 304 pct. 7 C. proc. civ., recursul va fi admis, se va casa sentința primei instanțe, cu trimiterea cauzei pentru rejudecare la aceeași instanță.

PENTRU ACESTE MOTIVE

ÎN NUMELE LEGII

D E C I D E

Admite recursul declarat de reclamanta M.A.V. împotriva sentinței civile nr. 721 din 3 februarie 2012 a Curții de Apel București, secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal.

Casează sentința atacată și trimite cauza spre rejudecare aceleiași instanțe.

Irevocabilă.

Pronunțată în ședință publică, astăzi, 15 noiembrie 2013.